

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ

THEORETICAL ASPECTS OF ACCOUNT EXPENSES

УДК 657.21 (045)

Онищенко О.В.к. е. н., доцент кафедри
обліку і фінансівКременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського**Колеснікова І.В.**

студент

Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

У статті розглянуто систему управління витратами на підприємствах. Досліджено сутність витрат як економічної категорії. Проведено аналіз наукової літератури щодо розкриття проблемних питань витрат. Запропоновано основні напрями вдосконалення системи управління витратами на підприємствах. Перспективи подальших досліджень проблеми обліку витрат залишаються актуальними і сьогодні.

Ключові слова: витрати, капітал, удосконалення витрат, проблеми витрат, бухгалтерський облік, підприємство.

В статье рассмотрена система управления расходами на предприятиях. Исследована сущность расходов как экономической категории. Проведен анализ научной литературы по раскрытию проблемных вопросов расходов. Предложены основные

направления усовершенствования системы управления расходами на предприятиях. Перспективы дальнейших исследований проблемы учета расходов остаются актуальными и сегодня.

Ключевые слова: расходы, капитал, усовершенствование расходов, проблемы расходов, бухгалтерский учет, предприятие.

The article deals with the system of cost management at enterprises. The essence of expenses as economic category is investigated. The analysis of scientific literature concerning the disclosure of problem issues of expenses was conducted. The main directions of improvement of the system of cost management at enterprises are offered. Prospects for further research on cost accounting remain relevant to this day.

Key words: expenses, capital, improvement of expenses, cost problems, accounting, enterprise.

Постановка проблеми. Витрати в господарській діяльності підприємства є одними з головних проблемних питань теоретичного і практичного характеру. Необхідність дослідження витрат є актуальним питанням в сучасних умовах господарювання. Сутність витрат діяльності підприємства в бухгалтерському обліку виражається через наслідки операцій з активами та капіталом для фінансово-майнового стану підприємства.

Сучасний стан бухгалтерського обліку витрат характеризується низкою невирішених проблемних питань теоретичного і практичного характеру, першоосновою яких є неузгодження змісту ключових понять бухгалтерського обліку витрат. Зокрема, найгострішою залишається проблема визначення змісту понять для економічних категорій витрат і витрат виробництва, а також калькулювання собівартості продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін «витрати» знаходимо в працях вчених політекономістів (С.В. Мочерного, Г. Фанделя), фінансистів (В.С. Загорського, О.Д. Вовчак, І.Г. Благуна), економістів підприємств (Л.Г. Мельник, З.Г. Ватаманюка, С.М. Панчишина), менеджерів у сфері витрат (А.М. Трубочкіної, Т.П. Карпової, Л.В. Нападовської, М.Ф. Огійчука, Г.В. Нашкерської, О.В. Олійник, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка [13], Я.В. Соколова, Н.М. Цветкової), мовознавців (В.Т. Бусела, Б.І. Грінченка) тощо. Питання, пов'язані з проблемами обліку витрат підприємства та перспективами їх вирішення в Україні, знайшли певне відображення в роботах І.В. Білоусової та М.Г. Чумаченка [19; 20], С.Ф. Голова, З.М. Задорожного, Т.І. Маренич, С.Г. Михалевич, В.О. Моссаковського, Т.П. Сльозько та інших вітчизняних учених-економістів. Методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства розглядали у своїй праці А.О. Касич та І.Г. Хіміч [22].

Ці теоретики і практики зробили вагомий внесок у розвиток термінології, пов'язаної з витратами та її застосуванням в економічних науках, проте в цій термінології ще й досі залишилось чимало неузгоджених і недостатньо досліджених питань.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд теоретичних та облікових аспектів витрат підприємства, економічної сутності поняття «витрати» в науковій та нормативній літературі, проблем їх відображення у системі обліку та контролю за витратами підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бухгалтерський облік як наука постійно розвивається, вдосконалюється, формуються нові наукові напрями дослідження. Особливе місце в цьому посідають витрати, оскільки вони впливають не тільки на собівартість продукції та її ціну, але й на обсяг одержаного прибутку і всю господарську діяльність підприємства загалом та на його функціонування в майбутньому. Науково-методичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства розглядали у своїй праці А.О. Касич, Р.М. Циган, О.І. Карбан [21].

У сучасній науковій і нормативній літературі існують неоднозначні підходи до трактування сутності поняття «витрати». Так, у нормативній літературі, згідно з НП(С)БО 1, витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [1]. Згідно з П(С)БО 16 витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що приводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), якщо ці витрати можуть бути достовірно

оцінені [2]. Однак це характеристика витрат як елементу фінансової звітності. Аналіз наукових праць вчених-попередників та нормативних джерел показав існування таких визначень поняття «витрати» (табл. 1).

За результатами проведеного дослідження (табл. 1) визначено, що всі автори та нормативні джерела тлумачать витрати як використання економічних ресурсів, причому М.І. Скрипник, А.А. Костякова та Ю.С. Погорелов прямо наголошують на необхідності їх відповідності доходам, задля яких

вони понесені. Це відповідає принципу відповідності нарахування доходів і витрат у фінансовій звітності. Витрати як економічна категорія, що міститься у фінансовій звітності, повинні відповідати доходам, задля яких вони понесені [16]. Розглядаючи питання визначення сутності категорії витрат, необхідно звернути увагу на визначення витрат, надане Ю.С. Погореловим: витрати – це змінення активів і збільшення зобов'язань, однак, якщо витрати передбачають збільшення зобов'язань, доречним є використання саме «зменшення акти-

Таблиця 1

Визначення терміна «витрати» в працях науковців-попередників

Джерело (автор)	Зміст поняття
І.А. Бланк [3, с. 133]	Операційні витрати – це виражені у вартісній формі витрати матеріальних, трудових, нематеріальних та фінансових ресурсів на здійснення операційної діяльності підприємства.
Т.Ю. Бондаренко [4, с. 6]	Витрати – це достовірно оцінена величина економічних ресурсів, споживання яких в оцінюваному періоді приводить до змін у складі активів та зобов'язань, а також сприяє досягненню цілей діяльності підприємства в частинах врахування ресурсної природи витрат та наголошення на ефективності як обов'язковій умові їх здійснення.
Т.Ю. Бондаренко [5, с. 34]	Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що приводять до зменшення власного капіталу (за виключенням зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).
Ф.Ф. Бутинець [6, с. 3]	Витрати – це сукупність ресурсів усіх видів, виражена в єдиному грошовому вимірнику, згрупована за відповідними ознаками та використана в основних бізнес-процесах для досягнення поставлених задач.
С.І. Дробязко [4, с. 6]	Витрати – це достовірно оцінена величина економічних ресурсів, споживання яких в оцінюваному періоді приводить до змін у складі активів та зобов'язань, а також сприяє досягненню цілей діяльності підприємства у частині врахування ресурсної природи витрат та наголошення на ефективності як обов'язковій умові їх здійснення.
А.А. Костякова [7, с. 4]	Витрати – використання тільки тих ресурсів, які під час визначення прибутку суб'єктом господарювання розглядаються відповідно до доходів за звітний період.
Я.П. Пастернак [8, с. 8]	Витрати – це витрачання грошових коштів на придбання ресурсів для забезпечення процесу виробництва.
Ю.С. Погорелов [9]	Витрати з бухгалтерської точки зору вказують на змінення активів і збільшення зобов'язань підприємства, а також орієнтовані на розрахунок його фінансового результату.
Податковий кодекс України [10]	Витрати (ст. 14.1.27.) – сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формі, здійснюваних для провадження господарської діяльності, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником).
П(С)БО 16 «Витрати» [2]	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).
Є.М. Рудніченко [11]	Відображають зміну майна (зміни активів) і використовуються під час розрахунку фінансових результатів та обліку виробничої собівартості продукції.
М.І. Скрипник [12]	Витрати передбачають використання тільки тих ресурсів, що під час визначення прибутку суб'єкта господарювання за певний період ставляться у відповідність доходам; витрати виникають під час визнання доходу, для отримання якого вони понесені.
В.В. Сопко [13, с. 277]	Процес перетворення грошей на ресурси має характер витрачання й називається «витрати».
Н.О. Черткова [14, с. 241]	Витрати – це вартість усіх матеріалів та послуг, що витрачаються.
Ю.О. Шумило [15, с. 15]	Витрати як економічне поняття характеризує процес використання ресурсів підприємством у виробництві продукції з метою отримання економічної вигоди та зростання вартості капіталу.

вів» замість «змінення активів». Цей висновок підтримують Ф.Ф. Бутинець, Т.Ю. Бондаренко [4], М.Г. Мельничук, які, відповідно до П(С)БО16, зауважують, що витрати – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, яке веде до зменшення власного капіталу, а Я.П. Пастернак та С.І. Дробязко зауважують, що витрати повинні відповідати меті підприємства чи поставленим задачам. Важливим для дослідження є визначення поняття витрат, надане таким Ю.О. Шумилом, який розуміє витрати як процес використання ресурсів підприємством у виробництві продукції з метою отримання економічної вигоди та зростання вартості капіталу [15].

У системі обліку інформація про витрати підприємства є надзвичайно цінною, багатогранною й швидкоплинною. За значенням для її користувачів вона посідає місце поряд з інформацією про активи, зобов'язання та капітал підприємства.

Одним з рівнів регламентації обліку витрат є облікова політика підприємства, питання важливості якої розглядали у своїх працях А.О. Касич [16] та О.В. Онищенко [17].

До загальних проблем вітчизняного обліку можна віднести такі, як, зокрема, теоретичні, методологічні, технологічні, організаційні, кадрові, фінансові, масштабні, рівневі. Основною проблемою обліку витрат підприємства в Україні є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку. Про вплив витрат на фінансовий результат підприємства зазначають у своїй праці А.О. Касич та І.В. Ткаченко [18]. Ця проблема досить багатопланова, надзвичайно складна й стосується всього нашого суспільного ладу, особливо системи влади, способу життя, системи оподаткування й тіньового сегменту української економіки.

Нині більшість вітчизняних підприємств відображає власні витрати неповністю. Найбільший відсоток витрат, що залишається поза обліком, належить до витрат на оплату праці, тому немає нічого дивного в тому, що в науковому обігу з'явився термін «тіньова зарплата». Джерелом коштів для покриття такої заробітної плати виступають «тіньові доходи», які виникають за рахунок вартості не облікованої реалізованої продукції (робіт, послуг). Основні причини «тіньової зарплати» і «тіньових доходів» такі:

– «податковий тягар» на підприємства, який не дає їм нормально розвиватися;

– високий рівень корупції в державних і місцевих органах влади, що передбачає систему хабарів, які опосередковано впливають як на фактичну собівартість продукції (робіт, послуг), так і на справедливую ціну продажу;

– відсутність дієвих нормативно-правових актів України, які б жорстко обмежували надмірне збагачення певних фізичних осіб (зокрема, за рахунок витрат, віднесених на юридичних осіб);

– низька ефективність чинних форм, видів, типів систем і механізмів економічного контролю в Україні.

Згідно з п. 16 П(С)БО 16 «Витрати» загально-виробничі витрати поділяються на постійні та змінні. Проте в реальності такий розподіл досить важко зробити, адже складно визначити, які витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць) змінюються пропорційно до обсягу діяльності, а які не змінюються. Тому велика кількість суб'єктів господарювання взагалі не робить поділу загально-виробничих витрат на змінні чи постійні, а просто розподіляє всю їх суму з використанням вибраної бази.

Отже, всі загально-виробничі витрати на даних підприємствах є розподіленими та включаються повністю у виробничу собівартість продукції.

Як наслідок, виникають такі проблеми: по-перше, використання показника «нормальна потужність»; по-друге, недоцільність виділення нерозподілених постійних загально-виробничих витрат і включення їх до собівартості реалізованої продукції.

Знову ж таки в п. 16 П(С)БО 16 «Витрати» передбачено, що постійні загально-виробничі витрати розподіляються з огляду на нормальну потужність підприємства. Але визначити її, тобто «очікуваний середній обсяг діяльності», що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох періодів або операційних циклів, для багатьох підприємств стало серйозною проблемою. В нашій державі взагалі говорити про нормальні умови або звичайну діяльність дуже важко. Це пов'язано насамперед з політичною та економічною нестабільністю країни. Умови, в яких існують підприємства, досить швидко змінюються. Щодо нерозподілених постійних загально-виробничих витрат, то їх сума часто становить невеликий відсоток. На нашу думку, недоцільно виділяти їх в окрему групу та відносити до собівартості реалізованої продукції.

Наступною проблемою обліку витрат підприємства є проблема створення єдиної інформаційної загальнодержавної бази норм і нормативів для обліку та контролю за витратами підприємства. Така інформаційна база вкрай необхідна Україні, адже матеріаломісткість вітчизняної продукції значно вища, ніж у країнах Заходу. Це означає, що в нашій державі вагома частка списаних на витрати виробництва матеріальних цінностей розкрадається чи насправді використовується на виробництво тіньової продукції, яку підприємство не обліковує і за яку не платить ніяких податків, зборів, платежів.

Нормативна база, яка існує в нашій державі, потребує змін. Наша законодавча і виконавча влада зобов'язана приділяти більше уваги розробленню та запровадженню норм і нормативів обліку з метою скорочення сум непродуктивних витрат та наведення елементарного порядку і дисципліни на підприємстві.

Вдосконалення та побудову системи управління витратами на підприємствах пропонується здійснювати шляхом:

- виділення основних процедур і понять, системи управління витратами;
- виявлення наявних проблем формування, контролю та аудиту витрат на підприємстві;
- формування моделі управління витратами з урахуванням особливостей галузі та підприємства;
- побудови інформаційної системи;
- адаптації документообігу до вибраної інформаційної системи;
- розподілу відповідальності за формування витрат та створення механізму мотивації і стимулювання їх зниження.

Через здійснення економічних реформ в Україні послабився державний контроль за ефективністю формування витрат, що привело до необґрунтованого і надмірного їх зростання. Тому забезпечення належного рівня ефективності господарювання для більшості вітчизняних підприємств є дуже складною проблемою.

Для вирішення цієї проблеми можна визначити два основні напрями:

- залучення інвестицій для структурної перебудови підприємств та здійснення інноваційної політики розвитку виробництва на базі забезпечення його конкурентоспроможності та конкурентоспроможності продукції;
- налагодження чіткого обліку витрат підприємства та забезпечення ефективності їх формування.

Висновки з проведеного дослідження.

Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Перспективи подальших досліджень проблеми обліку витрат підприємства дуже широкі і впродовж багатьох років викликатимуть жвавий інтерес у вчених-економістів з урахуванням розмірів і форм власності підприємств, видів економічної діяльності, системи оподаткування, організаційно-правових форм.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87. Із змінами і доповненнями, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»; затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318. Із змінами і доповненнями, внесеними Наказами Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 627.

3. Бланк І.А. Управление прибылью : [учеб. пособ.] / И.А. Бланк. – 3-е изд. – М. : Ника-Центр, 2007. – 768 с.

4. Бондаренко Т.Ю. Облік і контроль загальнови-робничих витрат / Т.Ю. Бондаренко. – К., 2009. – 23 с.

5. Бухгалтерський словник / за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 224 с.

6. Дробязко С.І. Управління витратами підприємства на основі процесу бюджетування : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / С.І. Дробязко. – К., 2011. – 19 с.

7. Костякова А.А. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / А.А. Костякова. – К., 2010. – 19 с.

8. Пастернак Я.П. Бухгалтерський облік та аналіз затрат основної діяльності: організація і методика : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Я.П. Пастернак. – Житомир, 2010. – 21 с.

9. Погорелов Ю.С. Вибір обґрунтування методів управління затратами підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец 08.06.16 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Ю.С. Погорелов. – Донецьк, 2006. – 32 с.

10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. Із змінами, внесеними згідно із Законами від 12 червня 2012 р. № 13-рп/2012.

11. Рудніченко Є.М. Механізм управління накладними затратами в системі формування фінансових результатів промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Є.М. Рудніченко. – Хмельницький, 2006. – 20 с.

12. Скрипник М.І. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат та калькулювання собівартості продукції : автореф. дис. ... докт. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз» / М.І. Скрипник. – К., 2012. – 41 с.

13. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : [навч. пос.] / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 277 с.

14. Черткова Н.О. Економічне значення витрат промислових підприємств / Н.О. Черткова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство. 2006. – № 6. – С. 444–447.

15. Шумило Ю.О. Управління витратами в умовах бюджетування на підприємстві : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Ю.О. Шумило. – К., 2010. – 21 с.

16. Касич А.О. Еволюція наукових підходів до формування облікової політики підприємства / А.О. Касич, О.В. Онищенко // Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. – 2013. – Вип. 1 (78). – С. 172–181.

17. Онищенко О.В. Формування податкової облікової політики підприємства / О.В. Онищенко // Проблеми системного підходу в економіці : збірник наукових праць. – Вип. 45. – К. : НАУ, 2013. – С. 61–64.

18. Касич А.О. Відмінності встановлення фінансового результату в бухгалтерському і податковому обліку / А.О. Касич, І.В. Ткаченко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 2 (116). – С. 185–191.

19. Чумаченко М.Г. Економічна робота на підприємстві та П(С)БО 16 «Витрати» / М.Г. Чумаченко, І.В. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 3. – С. 13–16.

20. Чумаченко М.Г. П(С)БО 16 «Витрати» таки перешкоджає економічній роботі / М.Г. Чумаченко, І.В. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 10. – С. 3–10.

21. Науково-методичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства / [А.О. Касич, Р.М. Циган, О.І. Карбан] // Проблеми економіки. – 2013. – № 1. – С. 252–257.

22. Касич А.О. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства / А.О. Касич, І.Г. Хіміч // Бізнес-Інформ. – 2012. – № 12. – С. 55–59.

REFERENCES:

1. Law of Ukraine “General Requirements for Financial Statements” of 07.02.2013 № 73 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/0336-13> [in Ukrainian].

2. Law of Ukraine “Costs” of 31.12.1999 № 318 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> [in Ukrainian].

3. Blank Y.A. (2007) *Upravlenye prybylyu*, [Management of profit], 3-e yzd. Ucheb. pos. – M. : Nyka-Tsentr. – P. 768 (in Russian).

4. Bondarenko T.Yu. (2009) *Oblik i kontrol' zahal'no vyrobnychkh vytrat* [Accounting and control of total production costs] T.Yu. Bondarenko. – K. – P. 23 (in Ukrainian).

5. *Bukhhalters'kyy slovnyk* (2001) / za red. prof. F.F. Butyntsya. – Zhytomyr : PP “Ruta”. – P. 224 (in Ukrainian).

6. Drobyazko S.I. (2011) *Upravlinnya vytratamy pidpryyemstva na osnovi protsesu byudzhetuvannya*: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: spets 08.00.04 – ekonomika ta upravlinnya pidpryyemstvamy – K. – P. 19 (in Ukrainian).

7. Kostyakova A.A. (2010) *Oblik vytrat na vyrobnytstvo produktsiyi roslynnytstva*: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: spets. 08.00.09 – bukhhalters'kyy oblik, analiz ta audyt. – K. – P. 19.

8. Pasternak Ya.P. (2010) *Bukhhalters'kyy oblik ta analiz zatrat osnovnoyi diyal'nosti: orhanizatsiya i metodyka*: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: spets. 08.00.12 – Bukhhalters'kyy oblik, analiz ta audyt – Zhytomyr. – P. 21 (in Ukrainian).

9. Pohoryelov Yu.S. (2006) *Vybir obgruntuvannya metodiv upravlinnya zatratamy pidpryyemstva* [Choice of substantiation of methods of enterprise expenses management] : avtoref. dys. kand. ekon. nauk: spets 08.06.16 – Ekonomika, orhanizatsiya i upravlinnya pidpryyemstvamy – Donets'k. – P. 32 (in Ukrainian).

10. *Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 2 hrudnya 2010 roku № 2755-VI. Iz zminamy, vnesenymy zhidno iz Zakonamy № 13-rp/2012 vid 12.06.2012.*

11. Rudnichenko Ye.M. (2006) *Mekhanizm upravlinnya nakladnyimi zatratamy v systemi formuvannya finansovykh rezul'tativ promyslovykh pidpryyemstv* [Management mechanism of overhead costs in the system of formation of financial results of industrial enterprises] : avtoref. dys. kand. ekon.

nauk: spets. 08.06.01 “Ekonomika, orhanizatsiya i upravlinnya pidpryyemstvamy” / Ye.M. Rudnichenko. – Khmel'nyts'kyy. – P. 20 (in Ukrainian).

12. Skrypnyk M.I. (2012) *Rozvytok bukhhalters'koho obliku i vnutrishn'oho kontrolyu vytrat ta kal'kulyuvannya sobivartosti produktsiyi* [Development of accounting and internal control of expenses and calculation of cost of production]. Avtoref. dys. dok. ekon. nauk, spetsial'nist' 08.00.09 – Bukhhalters'kyy oblik, analiz, K. – P. 41 (in Ukrainian).

13. Sopko V.V. (2006) *Bukhhalters'kyy oblik v upravlinni pidpryyemstvom* [Accounting in the management of the enterprise]. Navch.pos. – K. : KNEU. – P. 277 (in Ukrainian).

14. Chertkova N.O. (2006) *Ekonomichne znachennya vytrat promyslovykh pidpryyemstv* [Economic importance of industrial enterprises] / N.O. Chertkova // *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo*. – № 6. – pp. 444–447 (in Ukrainian).

15. Shumylo Yu.O. (2010) *Upravlinnya vytratamy v umovakh byudzhetuvannya na pidpryyemstv* [Cost management under budgeting conditions at the enterprise]: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: spets. 08.00.08 “Hroshi, finansy i kredyt” / Yu.O. Shumylo. – K. – P.21. (in Ukrainian).

16. Kasych A.O. *Evolutsiya naukovykh pidkhodiv do formuvannya oblikovoyi polityky pidpryyemstva* [Evolution of scientific approaches to the formation of enterprise accounting policy] / A.O. Kasych, O.V. Onyshchenko // *Visnyk kremenchuts'koho natsional'noho universytetu imeni Mykhayla Ostrohrads'koho*. – Kremenchuk : KrNU, 2013. – Vypusk 1 (78). – pp. 172–181 (in Ukrainian).

17. Onyshchenko O.V. (2013) *Formuvannya podatkovoyi oblikovoyi polityky pidpryyemstva* / O.V. Onyshchenko // *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi* [Formation of the tax accounting policy of the enterprise // Problems of the system approach in the economy] : Zbirnyk naukovykh prats'. Vypusk 45. – K. : NAU, 2013. – pp.61–64 (in Ukrainian).

18. Kasych A.O. (2011) *Vidminnosti vstanovlennya finansovoho rezul'tatu v bukhhalters'komu i podatkovomu obliku* [Economic work at the enterprise and P (C) BO 16 “Costs”] / Kasych A.O., Tkachenko I.V. // *Aktual'ni problemy ekonomiky*. – № 2 (116). – pp. 185–191(in Ukrainian).

19. Chumachenko M.G., Bilousova I.V. (2007) *Ekonomichna robota na pidpryyemstvi ta P(S)BO 16 «Vytraty»* [Economic work at the enterprise and P (C) BO 16 “Costs”] // *Bukhhalters'kyy oblik i audyt*. – № 3. – pp. 13–16 (in Ukrainian).

20. Chumachenko M.G., Bilousova I.V. (2007) *P(S)BO 16 “Vytraty” taky pereshkodzhaye ekonomichniy roboti* // *Bukhhalters'kyy oblik i audyt*. – № 10. – pp. 3–10 (in Ukrainian).

21. Kasych A.O. *Naukovo-metodychni aspekty oblikovo-analitychnoho zabezpechennya upravlinnya prybutkom pidpryyemstva* / Kasych A.O., Tsyhan R.M., Karban O.I. // *Problemy ekonomiky*. – Kh. : VD “Inzhnek”, 2013. – № 1. – pp. 252–257.

22. Kasych A.O. *Metodychni pidkhody shchodo otsinky efektyvnosti diyal'nosti pidpryyemstva* / Kasych A.O., Khimich I.H. // *Biznes-Inform*. – 2012. – № 12. – pp. 55–59.

Onishchenko O.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Department of Accounting and Finance
Kremenchuk National University
the name of Mikhail Ostrogradsky

Kolesnikova I.V.

Student
Kremenchuk National University
the name of Mikhail Ostrogradsky

THEORETICAL ASPECTS OF ACCOUNT EXPENSES

The current state of accounting of expenses is characterized by a number of unresolved problem issues of a theoretical and practical nature, the primary basis of which is the discrepancy between the content of key concepts of cost accounting. In particular, the most acute problem is the definition of the content of concepts for economic categories: costs, production costs and cost calculation of production.

In modern scientific and normative literature there are ambiguous approaches to the interpretation of the essence of the concept of "cost". Thus, in the normative literature on NP (C) BO 1, costs are the reduction of economic benefits in the form of retirement of assets or increase in liabilities that result in a decrease in equity (with the exception of a reduction in capital due to its withdrawal or distribution by the owners). For P (C) BO 16 expenses of the reporting period are recognized either decrease of assets or increase of liabilities, which leads to reduction of the enterprise's equity (except for the reduction of capital due to its withdrawal or distribution by owners), provided that these costs can be reliably rated.

In the accounting system, information about the costs of an enterprise is extremely valuable, multi-faceted and fast. By value for its users, it takes place along with information about the assets, liabilities and capital of the enterprise. One of the levels of accounting for cost accounting is the accounting policy of the company, the issue of importance of which was considered in their writings A.O. Kasich and O.V. Onishchenko.

The general problems of domestic accounting include the following: theoretical, methodological, technological, organizational, personnel, financial, scale, level, etc. The main problem of accounting for the costs of an enterprise in Ukraine is the problem of completeness and timeliness of their reflection in the accounting system, the creation of a single information national base of norms and norms for accounting and control of enterprise costs

Improvement and construction of cost management systems at enterprises is proposed to be carried out by:

- allocation of basic procedures and concepts, cost management systems;
- identification of existing problems in the formation, control and audit of costs in the enterprise;
- construction of an information system;
- adaptation of document circulation to the selected information system;
- distribution of responsibility for cost formation and creation of a mechanism of motivation and stimulation of their reduction.

Due to the implementation of economic reforms in Ukraine, state control over the efficiency of cost formation has weakened, which has led to unjustified and excessive growth. Therefore, ensuring the proper level of management efficiency for most domestic enterprises is a very difficult problem.

To address this problem, two main directions can be identified:

- attraction of investments for structural adjustment of enterprises and implementation of innovation policy of development of production on the basis of ensuring its competitiveness and competitiveness of products;
- establishing a clear accounting of the costs of the enterprise and ensuring the effectiveness of their formation.

Prospects for further research on the cost accounting of the company are very wide and for many years will bring a lively interest to scholars-economists, taking into account the sizes and forms of ownership of enterprises, types of economic activity, the system of taxation, organizational and legal forms.